

villet ind paa den Bei. Naar dette nu er saaledes, saa har, siger jeg, ogsaa den paagjældende Finantsminister, Krieger, den Gang dette Tilbud laa for ham, været berettiget til at gaa ud fra, at han lige saa lidt som nogen anden Regjering var forpligtet til at disponere over Marmorkirken med Bortseer fra alle de Hensyn, som havde gjort sig gjældende for tidligere Regjeringer; men forøvrigt maa jeg tilstaa, at jeg nok gad vidst, hvorpaa man — selv om man ikke havde haft saadanne tidligere Forhandlinger — vil støtte denne Forpligtelse for Regjeringen til at sælge Marmorkirken, om det saa skulde være til Nædbrydelse. Der kommer jeg til den anden Side af Sagen, den statsretlige. Det har, som jeg tror, fremkaldt den urigtige Opfattelse af denne Sag, at man har haft en meget urigtig Opfattelse af Administrationens Stilling og Besøttelse over for en Sag som denne. Man har troet, at Regjeringen i og for sig var uberettiget til at foretage Dispositioner over Marmorkirken, og at den ikke havde anden Hjemmel dertil end den, der laa i Finantsloven. Man har fremdeles sluttet saaledes, at Finantsloven, idet den siger, at der ventes at indkomme et Beløb fra Salget af Marmorkirken, viser hen til, at Regjeringen ikke maa tage andre Hensyn end udelukkende dette, at se at faae de flest mulige Benge ud deraf. Alle disse forskjellige Paastande ere imidlertid uberettigede, ikke alene i deres Sammenhæng, men ogsaa hver for sig. Den første Paastand er altsaa den, at Regjeringen ikke i og for sig skulde have Besøttelse til at foretage Dispositioner over en saadan Gjenstand som Marmorkirken, men det er aldeles blottet for al Grund. Man har ganske vist undertiden endog hørt den Paastand fremfat, at det skulde være en Domæne, men jeg tror nok, at det ærede Medlem for Sovs Amts 2den Valgkreds (Alberti) blev ene om denne Opfattelse, og jeg veed ikke en Gang, om han selv mere fastholder den. Derom ere iøvrigt Alle enige, at en Domæne kan denne Ruin fornøstigtvis ikke kaldes, men at Regjeringen, under Forudsætning af, at den ikke er nogen Domæne, har den fuldeste Raadighed til at disponere over den, vil vist ikke i fjerneste Maade kunne drages i Tvivl, og jeg tror heller ikke, at man egentlig mere prøver synderlig derpaa. Selv om det ikke i og for sig var tilstrækkelig betegnende, at det kun er med Hensyn til Domæner, at man udtrykkelig har krævet en Lov som Hjemmel for Salg, maa det dog her være aldeles afgjørende, at det, lige siden Grundloven udkom, har været den fasteste og mest vedholdende Praxis, at Regjeringen uden nogen Lovhjemmel har Ret til at disponere over de faste Eiendomme, der ikke ere Domæner. Jeg kan i den Henseende henvise til, hvad der især blev oplyst i Uvalgets Betænkning, hvilket maaste vil være i ærede Medlemmers Erindring. Jeg skal blot fremhæve som Exempler, at Regjeringen

i 1851 uden nogen Hjemmel enten ved Lov eller ved Finantslov har disponeret over Stats-eiendomme for 384,000 Kr., i 1852 for omtrent 120,000 Kr., i 1854 for 408,000 Kr., i 1855 for 212,000 Kr., og deriblandt var en meget mærkelig Bygning, som vi Alle kjende, nemlig Børsbygningen; den blev uden Hjemmel solgt for 212,000 Kr. I det Hele har Regjeringen fra 1851—1874 disponeret over Bygninger og Eiendomme uden nogen Hjemmel i Lov eller Finantslov til et Beløb af ialt 1,892,000 Kr., og det er altsaa den største Vildfarelse, naar man tror, at Regjeringen ingen Hjemmel vilde have haft til at sælge denne Bygning, medmindre den havde faaet den paa Finantsloven. Jeg havde troet, at man vilde opgive denne Paastand, men jeg ser nu, at ikke blot Udvalgets Flerstal siger, at Hjemmelen naturligtvis alene er at søge i Finantsloven, men at ogsaa den ærede Ordfører eller Responsdens (Hørup) eller hvad man nu skal kalde ham, med Hensyn til dette Punkt idag har fremfat den samme Paastand; den er dog vist meget vanskelig at begrunde; jeg veed i det Mindste ikke, hvorpaa det skulde være. Det er min Mening, at Regjeringen havde den fuldeste Raadighed udenfor Finantsloven til dette Salg, og jeg mener, at den, hvis den ikke havde haft det, slet ikke vilde have kunnet finde Hjemmelen paa Finantsloven, thi denne gaar ikke ud paa at bemyndige Regjeringen til at sælge Frederiks-kirken eller nogen anden af de Bygninger, den nævner. Den gaar tværtimod ud fra, at Regjeringen har denne Bemyndigelse, og den siger da, at som Summer, der ville indkomme ved Salg af de og de Eiendomme, anslaaes ialt saa og saa Meget. Dette er altsaa den anden Vildfarelse. Den tredie er den, at man tror, at det, fordi Ruinen stod paa Finantsloven, skulde være udelukket, at der ved Salget af den maatte tages noget som helst andet Hensyn end det, at der ved Salget skulde staves saamange Benge som muligt, selv om det skulde ske ved Nædbrydning af Ruinen, og at denne Omstændighed endvidere skulde have paalagt Regjeringen en Forpligtelse til ikke at foretage nogen som helst Disposition over Grunden eller en Del af den, uden at den folgte det Hele, om end med Rafering af selve Kirken. Dette er imidlertid en Sættning, som det vil blive overmaade vanskeligt at bevise, og som de ærede Herrer ikke have ført det mindste Bevis for, thi dertil kan jeg ikke henregne de forskjellige Argumenter, man her er kommen frem med. Det ene er det, at der staar „Salg“, men dertil maa jeg dog bemærke, at det i Virkeligheden er et Salg, der er foregaaet; man har solgt disse Bygninger, og man har ogsaa faaet en Sum for dem. At det ikke skulde kunne rime sig med Finantsloven, er en fuldstændig uhjemlet Paastand. Naar det dernæst fremføres som en Grund, at den er bleven sat ved Siden af Meutegaarden, det